

Gouwtijdschrift

België-Belgique
P.B.

2890 Sint-Amands
BC 30268

Heemkunde Gouw Antwerpen

vzw

Koepelvereniging voor heem-, geschied- en
oudheidkundige kringen in de provincie Antwerpen.

Jaargang 49, 2012

3

afgiftekantoor: 2890 Sint-Amands
P 706177,
driemaandelijks
juli - augustus - september

Colofon

Het Gouwtijdschrift is een uitgave van Heemkunde Gouw Antwerpen vzw, en verschijnt driemaandelijks.

Redactie en opmaak

Harry Vermeir
Clemenceastraat 271
2860 Sint Katelijne-Waver
☎ 015-31 18 61
E-post: vermeir.h@base.be

Webstek

<http://www.heemkunde-gouwantwerpen.be>
<http://www.lokaalerfgoed.be>

E-post

info@lokaalerfgoed.be

Verantwoordelijke uitgever

Karel van den Bossche
Larendries 51, 2890 St.-Amands
☎ 052-33 22 58
E-post: info@molenmuseum.be

Elke auteur is verantwoordelijk voor eigen tekst en tekent het eigen artikel.

Lidgelden

Kringen: € 25,00

Abonnementen

Voor de jaargang 2012: € 15,00
Losse nummers: € 5,00 + verzendingskosten

Bankrekening

BE16 7343 4120 4074

Einddata voor de redactie

nummer 1:	15 februari
nummer 2:	15 mei
nummer 3:	15 augustus
nummer 4:	15 november

Alle (jaar)boeken en tijdschriften bestemd voor Heemkunde Gouw Antwerpen aan:

Erfgoedbibliotheek Antwerpen,
Hendrik Conscienceplein 4
2000 Antwerpen

en aan

Stefan Crick
Jozef De Voghtstraat 11
2520 Broechem (Ranst)

Gouwtijdschrift

Jaargang 49
2012, nummer 3

- 1 IS ONS ERFGOED (DEGELIJK) BESCHERMD?
Karel van den Bossche
- 3 BOEKENBERG EN ZIJN BIJZONDER
WAARDEVOL PARK TE DEURNE
René Beyst
- 8 M/N met een knipoog (van nad- tot nod-)
Staf Bleeckx en Karel van den Bossche
- 10 ANTWERPSE HAARDSTENEN: EEN VERGETEN
HOOFDSTUK UIT DE ARCHEOLOGIE.
Paul Buelens
- 20 De Leeuw van Hendrik Kokscience
Gaston Durnez
- 22 BEKLIJVENDE VRAAG /BLIJVENDE BEDENKING
redactie
- 23 De heemkundezondagen 2012:
Enkele indrukken en een overzicht
René Beyst en H.F.E. Vermeir
- 33 De machinerie in de Sint-Romboutstoren
Nick Vanhaute
- 36 Torenuurwerkmakerij Michiels (Baal)
Nick Vanhaute
- 40 Het voormalige hertogdom Brabant
blijft fascineren
René Beyst
- 44 "Horum omnium fortissimi sunt Belgae"
Victor Van Dyck
- 47 Adam en Eva
H.F.E. Vermeir

Publiceerden in dit nummer:

Staf Bleeckx, Paul Buelens, Gaston Durnez, Karel van den Bossche,
Victor Van Dyck, Nick Vanhaute, Peter Verstappen, Harry Vermeir.

IS ONS ERFGOED (DEGELIJK) BESCHERMD?

Karel van den Bossche

Wanneer de toestand van buitenaf zou te beoordelen zijn, stelt men vast:

- *Vlaamse gemeenschap bevoegd voor roerend en immaterieel erfgoed (minister Schuurvlieghe)*
 - *Vlaams Gewest bevoegd voor onroerend erfgoed (minister Bourgeois)*
- elk met hun administratie en bijkomende structuren en manifestaties. Zo is er een Erfgoeddag (roerend erfgoed) en Open Monumentendag (onroerend erfgoed).

Zo is er het Agentschap Kunsten en Erfgoed met o.m. FARO (steunpunt voor roerend en immaterieel erfgoed).

Zo was er het Agentschap Ruimte en Erfgoed, Het Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed, en de cel Onroerend Erfgoedbeleid van het departement RWO.

ERFGOED DAG

Was er, want in maart 2012 trad het nieuwe agentschap Onroerend Erfgoed naar buiten.

Dit agentschap brengt alle beleidsuitvoerende taken (met uitzondering van inspectie) samen in één agentschap. Dit heeft als doel een efficiëntere werking en een transparantere afstemming van de beleidstaken.

Deze reorganisatie past in de ambities van het (Vlaams) regeerakkoord 2009-2014, om van de Vlaamse administratie een slagkrachtige overheid te maken. De ambitie vroeg om een herbronning van de opdrachten en een duidelijke rol voor het beleidsveld Onroerend Erfgoed.

Vertrekkende vanuit een lange termijn visie, wil het agentschap het Onroerend Erfgoed een meer zichtbare plek en betekenis geven, door onder meer in te zetten op een geïntegreerde aanpak van erfgoedprocessen, wetenschappelijk onderzoek, inventarisatie,..., door in dialoog te treden met een breed netwerk van lokale besturen en ... erfgoedverenigingen.

Voornaamste werkterreinen

Het nieuwe agentschap zet zich in op diverse werkterreinen:

- *Onroerend Erfgoed adviseert, faciliteert, werkt samen en inspireert.*
- *Onroerend Erfgoed ondersteunt eigenaars of gebruikers van beschermd onroerend erfgoed ook financieel met restauratiepremies, onderhoudspremies, landshapspremies of een mogelijkheid tot fiscale aftrek.*
- *Daarnaast verleent het agentschap vergunningen, adviezen, subsidies aan erfgoedverenigingen enz.*
- *De sector van het onroerend erfgoed vraagt om vakmanschap, maatwerk, begeleiding en samenwerking. De beleidsmedewerkers garanderen een rijke expertise in verschillende disciplines. In dialoog wordt naar een oplossing gezocht om erfgoed te behouden, te gebruiken of te herbestemmen. Hiermee beoogt het agentschap een hogere kwaliteit en meer overlevingskansen voor het onroerend erfgoed.*

Uniek loket

Onroerend Erfgoed informeert duidelijk en pro-actief over wetgeving, dossiers, premies en contactpersonen. Daarom is in elke provincie een uniek loket waar eigenaars, lokale besturen of professioneel betrokkenen terecht kunnen met hun vragen.

Voor de provincie Antwerpen is dit loket:

Onroerend Erfgoed Antwerpen
Anna Bijnsgebouw, Lange Kievitstraat, 111-113bus53
2018Antwerpen
tel.: 03-224 62 10, Fax: 2303/22462
Antwerpen@onroerenderfgoed.be

Onmisbaar onroerend erfgoedbeleid

Het nieuwe agentschap ondersteunt de bevoegde minister bij het uittekenen van een gefundeerd en actueel beleid voor het onroerend erfgoed in Vlaanderen.

Inventaris van het onroerend erfgoed in Vlaanderen

De digitale inventaris biedt een schap aan informatie over bouwkundig erfgoed, archeologische vindplaatsen, erfgoedlandschappen, orgels, wereldoorlogerfgoed, tuinen en parken, maritiem en varend erfgoed. Bovendien is het een belangrijk instrument voor het beleid, maar ook voor bijvoorbeeld onderzoekers, leerkrachten, heemkundigen en andere geïnteresseerden. Meer info vindt u op: <http://inventaris.onroenderfgoed.be>.

Beschermen

Onroerend erfgoed heeft een waarde van algemeen belang. Dit vraagt een specifieke en gefundeerde aanpak. Na grondig onderzoek wordt het waardevol onroerend erfgoed als monument, landschap, stads- of dorpsgezicht, archeologische zone of als varend erfgoed beschermd.

Conclusie

Voor veldwerkers als heemkundigen valt te onthouden:

- *Geïntegreerde aanpak*
- *In dialoog treden met een breed netwerk van lokale besturen en erfgoedverenigingen*

Heemkunde gouv Antwerpen is, met haar 100 aangesloten kringen, zulke erfgoedvereniging, een breed netwerk vormend over gans de provincie Antwerpen.

Sommige lokale besturen hebben sinds lang reeds begrepen dat de plaatselijke kring zich daadwerkelijk inzet, o.m., voor het lokale onroerend erfgoed.

De inventaris van het onroerend erfgoed in Vlaanderen is een belangrijk instrument voor het beleid en ... voor heemkundigen die het waardevol onroerend erfgoed weze het een monument, stads- of dorpsgezicht, archeologische zone, tuinen en parken reeds kennen, en, in de mate van hun mogelijkheden, reeds bewaren, behouden, beschermen.

Moeten heemkundigen zich dan nog zorgen maken?

Zijn de sinds geruime tijd bestaande landschapsbeheerplannen, bv, veilig gesteld?

Behoren de wurgende plannen van, sommige lokale besturen, tot het verleden? Indien ja, dan is bv de toekomst van het Deurnese dorp in de stad, Turninum, het Boekenbergpark met zijn bruggen, jagerstoren, kunstmatige grotten met hun Natuurhistorisch Museum; het Merksemse Hokke van Roosendaal; de Berchemse Schaliënhoef; de heemkundige functie van Wilrijks kasteel Steyteling; de thuishaven van Hobuechen 1135, veilig gesteld, gezien in dialoog met het agentschap naar een oplossing wordt gezocht om erfgoed te behouden, te gebruiken of te herbestemmen.

Draagvlak

Onroerend Erfgoed creëert een maatschappelijk draagvlak, maar kan dit niet alleen. De steden en gemeenten zijn hier een belangrijke partner om de visie te vertalen naar de burgers. Daarnaast subsidieert het agentschap de intergemeentelijke Archeologische en Onroerend-Erfgoeddiensten, de Regionale Landschappen, Monumentenwacht Vlaanderen en de Nieuwe Erfgoedorganisatie (vroeger Forum voor Erfgoedverenigingen, Erfgoed Vlaanderen en Open Monumentendag).

Deze nieuwe erfgoedorganisatie NEO, telt 280 leden-verenigingen (waaronder Heemkunde gouv Antwerpen), hoofdzakelijk vrijwilligers tellend.

Vrijwilligers werken met deskundigheid, zijn mondig en durven de knelpunten hard uiten (dixit uittredend voorzitter Forum Erfgoedverenigingen, Bo Coolsaet)

Heemkunde gouv Antwerpen ervaart knelpunten heemkunde/lokale besturen in o.m. de Metropool.

Kunnen erfgoed deskundigen thans volop rekenen op het nieuwe agentschap Onroerend Erfgoed en de Nieuwe Erfgoed Organisatie om knelpunten weg te werken?

Of uiten vrijwilligers zich te hard?